

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

OPERATSION MENEJMENT
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohalari: 400 000 - Biznes, boshqaruv va xuquq
Ta'lim sohalari: 410 000 - Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishlari: 60411200-Menejment (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Namangan – 2024

<p>6.</p>	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Sharifxo'jayev M. Menejment darslik.T darslik 2001yil-704 b. 2. Xo'djamuratova G.Y., Azlarova M.M. Menejment. Marketing. Darslik.-T: Iqtisodiyot, 2019. -358 b. 3. Umarxodjaeva M.G. Operatsion menejment. Darslik. - T.: TDIU, 2013. - 350 b. 4. Chase, Richard B. Operations management for competitive advantage / Richard B. Chase, F. Robert Jacobs, Nicholas J. Aquilano. – 11th ed., instructor's ed.p. cm.ISBN 0-07-298390-6 (alk-paper) – ISBN 0-07-298393-0 (alk-paper).I. Production management.I.Iacobs, F.Robert. II. Aquilano, Nicholas J. III. Title.TS155.C4237 2006.27-29pp.658.5–dc22 2.James C. Van Home, <i>Financial Man agement and Policy</i>, 7th ed. (Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 2011, 234st.).</p> <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>1. O'zbekistan Respublikasi Konstitutsiyasi-T.:O'zbekistan, 2023.. 2. O'zbekistan Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlis Qonunchilik palatasi birinchi yig'ilishidagi nutqi. // Xalk so'zi gazetasi. 2020 yil 21 yanvar, № 15 (7517) 3. O'zbekistan Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlis Senatining birinchi majlisidagi nutqi. // Xalk c'yi gazetasi. 2023 yil 22 yanvar, № 16 (7518) 4. O'zbekistan Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlis Qonunchilik palatasi va Senatining qo'shma majlisidagi nutqi. // Xalk c'yi gazetasi. 2022 yil 23 yanvar, № 17 (7519)</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbaalari</p> <p>1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali. 2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 3. www.mineconomy.uz (O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi) 4. www.mehnat.uz (O'zbekiston Respublikasi Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi)</p> <p>7. Namangan muhandislik-qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.</p> <p>8. Fan/modul uchun mas'ul: A.Adashev. NamMQI, "Menejment" kafedrası mudiri, PhD</p> <p>9. Taqrizchi: I.Sirojiddinov - NamMQI "Buxgalleriya hisobi va audit" kafedras dotsenti, i.f.n. E.Aliyeva - NamMTI "Iqtisodiyot" kafedrası dotsenti, PhD.</p>
------------------	--

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
OM6	2024-2025	3	6
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari
Majburiy	O'zbek		6
Fanning nomi	Semestr	Auditoriya mashg'ulotlari ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1. OPERATSION MENEJMENT	3	90 Ma'ruza 46 Amaliyot 44	180
2. I. Fanning mazmuni	<p>Fanni o'qitishdan maqsad – iqtisodiyotni yangilash va modernizatsiyalash sharoitida ishlab chiqarish jarayoniga yangicha yondashib boshqaruvni takomillashtirish sohagidagi bozor munosabatlariga mos iqtisodiy operatsiyalarni boshqarish usullarni o'rgatish demakdir. Bu esa menajment asoslarini bilishga asoslanadi va bozor iqtisodiyoti sharoitlarida menajment faoliyatini baxolashning metodologik asoslarini o'rganishdir.</p> <p>Fanning vazifasi – ishlab chiqarish jarayonida iqtisodiy operatsiyalarni ilmiy asoslash, ishlab chiqarishda qabul qilinadigan qarorlarning ob'yektivligini ta'minlash, bozor iqtisodiyotiga o'tishda va unda faoliyat yuritishda turli iqtisodiy yo'qotishlar minimallashtirish, tadbirkorlik jarayonidagi turli muammolarni yechish yo'llarini taxlil etish, turli moliyaviy - ijtimoiy va boshqa operatsiyalarni boshqarishni takomillashtirishdan iborat.</p> <p>Ta'lim berish natijalari «Operatsion menajment» o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:</p> <ul style="list-style-type: none"> operatsiyalarni tadqiqot qilish usullari; ishlab chiqarish turlari; operatsion funktsiya; operatsion tizim, operatsiyalarni boshqarish tamoyillari; firmaning tashkiliy tuzilishini aniqlashdagi operatsiyalarni; operatsiyaning matematik modelini; tasvirlangan hodisaning mohiyati, samaradorligining maqsad funktsiyasini bilishi; menajment vazifalarini bajarish; ishlab chiqarishda operatsiyalarni samarali shakllantirish; operatsiyalarni boshqarishning tizimli taxlil qilish; iqtisodiy g'oyani joriy etishda, firma resurslarini tashkil etish; korxonani boshqarish, korxonaga buyumlarini va xodimlarni 		

boshqarish; operatsion menajmentning zamonaviy usullarini qo'llash; ishlab chiqarishni operativ boshqarish; resurs va zaxiralardan samarali foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi;

- operatsiyalarni va ishlab chiqarishni modernizatsiyalashni rejalashtirish; operatsion boshqa tizimiga kompleks yondashish; mehnat resurslariga bo'lgan talabni rejalashtirish; maxsulot chiqarishni rejalashtirish; ishlab chiqarishni rejalashtirish malakalariga ega bo'lishi kerak.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Operatsion menajmentning mohiyati

Fanga kirish .Dunyo miqosidagi kompaniyalarda operatsion menajment va operatsion-qiyamat tahlil Operatsion-qiyamat tizimi.

2-mavzu: Kompaniyaning operatsion strategiyasi

Operatsion strategiyaning dolzarbligi. Ishlab chiqarishda operatsion strategiya. Tarmoq strategiyasi. Korxonada va uning ishlab chiqarish bo'linmalarini joylashtirish. Mehnat ish haqi tizimidagi asosiy o'zgarishlar.

3-mavzu: Servis strategiyasi

Servis kompaniyalar va jarayonlar. Ishlab chiqarish jarayonlari Servis jarayonlarining ishlab chiqarish jarayonlaridan farqi

4-mavzu: Kompaniyaning operatsion strategiyasi va transformatsiyasi

Strategik hissiyot. Restrukturizatsiyalash. Korxonaning liderlik va strategik xayolining uch tizimchasi. Restrukturizatsiyaning uch tizimchasi. Personalni yangilashning uch tizimchasi

5-mavzu: Samaradorlikning tayanch ko'rsatkichlari (KPE)

asosida operatsion strategiyani amalga oshirish

BALANCED SCORECARD kontseptsiyasi asosida kompaniyani operatsion boshqarish. Strategiyalarni butun kompaniya ichida uzatish. Maqsadlarning yillik byudjetga bog'liqligi. Strategiyaga zarur tuzatishlar kiritish

6-mavzu: BALANCED SCORECARD kontseptsiyasining asosiy elementlari.

Strategiyani realizatsiya qilish. Yangi kontseptsiyaning realizatsiya

jarayoni. Balanced Scorecardda nuqtai nazar. Moliyaviy nuqtai nazar. Javobgarlikni taqsimlash. Vaziyatli tahlil. Strategiyalar va operativ faoliyatning o'zaro bog'liqligi

7-mavzu. Korporatsiya samaradorligi monitoringi
Samaradorlikning uzluksiz monitoringi. Operatsiyalar oqimi funksiyasi. Samaradorlik ko'rsatkichlari misoli. Personalni boshqarish. Ijroi tartib monitoringi (MID) qabul qilingan qarorlar realizatsiyasi jarayoni nazorat tizimi

8-mavzu: Operatsion-qiyamat tahlildan foydalangan holda tovar va xizmatlarni ishlab chiqarish va loyihalashtirish
Mahsulot va xizmatlarni loyihalashtirish va ishlab chiqish jarayonining dolzarbligi va xususiyatlari. Xizmatlar ishlab chiqishning xususiyatlari. Loyihalashtirish jarayoni. ABS – injiniring.

9-mavzu: Sifat boshqaruvi va benchmarking.
ISO 9000 xalqaro standartlari va faoliyat takomillashuvi modeli. ISO 9004:2000 standarti asosida kompaniyani baholash modeli. To'qimachilik korxonasi etalonini ishlab chiqish. Etaloning tayanch ko'rsatkichlari. «Shest sigm» sifat boshqaruvi metodikasi.

10-mavzu: Sifatning joriy ko'rsatkichlarini o'lchash
Biznes-jarayonlarni o'lchashni tushunish o'lchovning to'rt kontseptsiyasi. Kuzatuvdan keyingi o'lchash. Uzluksiz va diskret kattaliklar. Mijozlar talabiga qiyoslagan holda sifatni rejalash
11-mavzu: Prognozlashtirish va rejalashtirish
Prognozlashtirish. Rejalashtirish. Ishlab chiqarish rejasini ishlab chiqish uslubiyoti

12-mavzu: Qiymat yaratish zanjirini boshqarish
Qiymatlarni yetkazib berish zanjiridagi o'zaro ta'siri. Qo'shimcha qiymat o'tkazish. Qo'shimcha qiymat yaratish zanjirini shakllantirish. Qo'shimcha qiymat yaratish zanjirining uch asosiy xarakteristikasi

13-mavzu: Qiymat yaratish zanjirini loyihalashtirish
Qiymat yaratish zanjirini boshqarish. Liderlik. Liderning asosiy vazifasi. Mijozlarga orientatsiya (yo'naltirilganlik). Strategik rejalashtirish jarayonini loyihalashtirish.

14-mavzu: Tovar va xizmatlar yetkazib berish zanjirini takomillashtirish
Tashkiliy injiniring loyihasi. Makroqarash («sputnik balandligidam»). Zanjir umumiy xarakteristikasi. Mikroqarash («past

uchish balandligida»). Yerdagi qarash, operatsion darajada.

15-mavzu: Operatsion menejmentda jarayonlarni boshqarish
Jarayonlarni boshqarishning mohiyati. Jarayonli boshqaruv. Biznes-jarayonlarni loyihalashtirish/modernizatsiya qilish. Jarayonlarni boshqarish va kompaniya mijozlarining yo'nalishi. SWOT- PEST. Jarayonning soddalashtirilgan namunasi. Muammolarning kross-funksional qarorlari. Jarayonlarni tasvirlash va boshqarish

16-mavzu: Biznes-jarayonlar reinjiningi bosqichlarining tahlili

Biznes-jarayonlar reinjiningi loyihasi. BPR nima ekanligini aniqlash. BPR-loyihalardagi resurslarni ajratish. Komandada jarayonga bevosita jalb etilmagan bir-ikki kishi bor bo'lishi maqsadga muvofiqligi.

17-mavzu: Jarayonlarni tushunish

Jarayonning strategik muhimligi. Komanda tomonidan A dan Ye gacha shkala bo'yicha baholangan mavjud jarayonlarning hayotiy qobiliyati. Kriteria mijozlarning jarayonlarga munosabat bo'yicha natijalarni kutish. Reinjining uchun jarayon tanlash kriteriyasi istalgan natijalarga erishish imkoniyatning mavjudligi. Strategiya-standardizatsiya

18-Mavzu. Jarayonni tasvirlash

Kompaniya faoliyatining korporativ modeli haqidash holatlarni ishlab chiqish va modellashtirish. Korxonani strategik boshqarish. Aktionerlar bilan munosabatlarni boshqarish. Strategik boshqaruv. Faollikni o'lchash. Strategik rejalashtirish va modellashtirish

19-mavzu. Modellashtirishning korporativ standartlari

Umumiy nizomlar. Majmuaviy model strukturasi. Modellardan foydalanish tamoyillari. Model xujjatini rasmiylashtirish. Axborotlarni yig'ish va ekspertlar so'rovi muolajasi. Modelni rensenziyalash muolajasi. Modelning kelishuv muolajasi. Modeldan foydalanish. Metodologik va intellektual ta'minotni shakllantirish. Modelning muvofiqligi nazorati. Biznes-jarayonlarni maqbullashtirish. Modelni o'zgartirish muolajalari

20-mavzu. Biznes-jarayonlarni avtomatlashtirish

Kompaniyaning majmuaviy modeli kontseptual darajasi. Avtomatlashtirish biznes-jarayonlarni maqbullashtirish masalalari. Avtomatlashtirish masalalarini hal qilishda modeldan foydalanishning asosiy yo'nalishlari

21- Mavzu. Jarayonlar xaritasini yaratish.

<p>Jarayonlar reinjiningida foydalaniladigan asosiy vositalar. Jarayonning asosiy bosqichlarini qog'ozda aks ettirish uchun an'anaviy tarzda algoritim chizmalaridan foydalanish. Jarayonlarning tuzilmaviy tahlili. Jarayonlarning tuzilmaviy tahlilida murakkab jarayonlar tamoyillari bo'yicha detallashtirish.</p> <p>22-mavzu. Jarayon va operatsiyalarni takomillashtirish tamoyillari</p> <p>Jarayonlarni uzluksiz yaxshilash. Biznes-jarayonlar injiniringi. Yapon paradigmasida "kayzen" boshqaruvi. Injiniring, reinjining va jarayonlarni uzluksizligi. Funktsional muolajalar modifikatsiyasi. Mansabdor instruksiyalar va nizomlar modifikatsiyasi. Axborot texnologiyalari modifikatsiyasi</p>	<p>23-Mavzu. Jarayonlarni yaxshilash tamoyillari</p> <p>Jarayon mijozlari bu jarayonni bajarishi shart. Operatsiyalarning bir qancha versiyalarini yaratish. Jarayonga kiritishlar miqdorini kamaytirish. Markazlashtirish va markazlashtirilmalikning afzalliklaridan foydalanish. Besh savol uslubini bilan tahlil</p> <p>III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va topshiriqlar</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi topshiriqlar tavsifiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Operatsion menejmentning mohiyati 2. Kompaniyaning operatsion strategiyasi 3. Servis strategiyasi 4. Kompaniyaning operatsion strategiyasi va transformatsiyasi 5. Samaradorlikning tayanch ko'rsatkichlari (KPE) asosida operatsion strategiyani amalga oshirish 6. BALANCED SCORECARD kontseptsiyasining asosiy elementlari. 7. Korporatsiya samaradorligi monitoringi 8. Operatsion- qiymat tahlilidan foydalangan holda tovar va xizmatlarni ishlab chiqarish va loyhalashtirish 9. Sifat boshqaruvi va benchmarking 10. Sifatning joriy ko'rsatkichlarini o'lcash. 11. Prognozlashtirish va rejalashtirish. 12. Qiymat yaratish zanjirini boshqarish. 13. Qiymat yaratish zanjirini loyihalashtirish. 14. Tovar va xizmatlar yetkazib berish zanjirini takomillashtirish. 15. Operatsion menejmentda jarayonlarni boshqarish 16. Biznes-jarayonlar reinjiningi bosqichlarining tahlili. 17. Jarayonlarni tushunish 18. Jarayonni tasvirlash 19. Modellashtirishning korporativ standartlari
---	--

<p>20. Biznes-jarayonlarni avtomatlashtirish</p> <p>21. Jarayonlar xaritasini yaratish</p> <p>22. Jarayon va operatsiyalarni takomillashtirish tamoyillari.</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p>	<p>IV. Mustaqil ta'lim va topshiriqlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Operatsion-qiymat tizimini tahlil etish; 2. Yangi kontseptsiyani realizatsiya qilish jarayonini o'rganish va maqola yozish; 3. Sifatni boshqarish va benchmarkingni tahlil etish; 4. Etalonning asosiy xususiyatlari aniqlash; 5. Biznes-jarayonlar reinjiningi bosqichlarini tahlil qilish; 6. Jarayonlarni yaxshilash tamoyillarini o'rganish.
<p>3.</p> <p>V. Ta'lim natijalari/ Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operatsion menejmentning mohiyatini, asosiy xususiyatlari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi; • Biznes-jarayonlar reinjiningi bosqichlarini bilish, ularni faoliyatini taxlil qila olishi. 	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish; • esse, tezis va maqolalar yozish; • vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish; • jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim; • muhokamalarda ishtirok etish; • kichik guruhlarda ishlash; • loyiha ishi bajarish; • mustaqil ishlarni bajarish; • taqdimot tayyorlash; • turli darajadagi testlarni yechish; • so'rov o'tkazish.
<p>4.</p>	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>"Operatsion menejment" fanini o'qitish ta'limning kredit tizimi asosida ma'ruza, amaliyot mashg'ulotlari, taqdimotlar, hamda mavzu bo'yicha mustaqil topshiriqlarni o'z ichiga oladi. Oraliq nazorat, mustaqil ish shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini muvaffaqiyatli topshirishi kerak bo'ladi.</p>
<p>5.</p>	